

04.06.2012 г.

№04-04/240

Валабуеву А.В.

223710, г. Салігорск Мінскай вобл.**Паважаны Аляксей Вітальевіч!**

Пастаяннай камісіяй Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па заканадаўству і судова-прававых пытаннях сумесна з Камісіяй Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па правах чалавека, нацыянальных адносін і сродках масавай інфармацыі разгледжаны Ваш электронны зварот, у якім Вы ўказваеце на неабходнасць змянення і дапаўнення заканадаўства Рэспублікі Беларусь з мэтай крыміналізацыі дзеянняў, звязаных з катаваннямі і іншымі жорсткімі, бесчалавечнымі або прыніжаючымі годнасць відамі абыходжання, а таксама прывядзення яго ў адпаведнасць з палажэннямі Канвенцыі супраць катаванняў і іншых жорсткіх, бесчалавечных або прыніжаючых годнасць відаў абыходжання і пакарання.

Па сутнасці звароту адзначаю, што заканадаўства Рэспублікі Беларусь у цэлым дастаткова поўна рэгулюе пытанні адказнасці за прымяненне катаванняў.

Так, крымінальная адказнасць за злачынствы, звязаныя з прымяненнем катаванняў і іншых жорсткіх, бесчалавечных або прыніжаючых годнасць відаў абыходжання і пакарання, прадугледжана артыкуламі 128, 394 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь.

Крымінальна-працэсуальны кодэкс Рэспублікі Беларусь прадугледжвае, што ніхто з асоб, якія ўдзельнічаюць у крымінальным працэсе, не павінен падвяргацца гвалту, іншаму жорсткаму або прыніжаючаму чалавечую годнасць абыходжанню (артыкул 11), забараняе дзеянні і рашэнні, якія прыніжаюць гонар і годнасць або ствараюць небяспеку для жыцця і здароўя ўдзельнікаў крымінальнага працэсу (артыкул 12), забараняе прымушэнне да дачы паказанняў і тлумачэнняў шляхам гвалту, пагроз і іншых незаконных мер (артыкул 18).

Згодна з палажэннямі артыкула 2 Закона Рэспублікі Беларусь «Аб парадку і ўмовах утрымання асоб пад вартай» утрыманне асоб пад вартай

ажыццяўляецца на прынцыпах законнасці, гуманізму, роўнасці ўсіх грамадзян перад законам, павагі чалавечай годнасці ў адпаведнасці з Канстытуцыяй Рэспублікі Беларусь, агульнапрызнанымі прынцыпамі і нормаў міжнароднага права, а таксама міжнароднымі дагаворамі Рэспублікі Беларусь і не павінна суправаджацца жорсткім, негуманным абыходжаннем, якое можа нанесці шкоду фізічнаму або псіхічнаму здароўю асобы, якая ўтрымліваецца пад вартай.

У адпаведнасці з артыкулам 15 вышэйназванага Закона пры накіраванні ў месцы ўтрымання пад вартай, а таксама ў выпадку атрымання асобамі, якія ўтрымліваюцца пад вартай, цялесных пашкоджанняў праводзіцца іх медыцынскі агляд медыцынскімі работнікамі месцаў утрымання пад вартай у парадку, устаноўленым заканадаўствам Рэспублікі Беларусь. Вынікі медыцынскага агляду фіксуюцца ва ўстаноўленым парадку і паведамляюцца асобе, якая ўтрымліваецца пад вартай, яе абаронцу або законнаму прадстаўніку. Па рашэнню кіраўніка адміністрацыі месца ўтрымання пад вартай або органа, які вядзе крымінальны працэс, ці па хадайніцтву асобы, якая ўтрымліваецца пад вартай, яе абаронцы або законнага прадстаўніка медыцынскі агляд праводзіцца работнікамі медыцынскіх устаноў органаў аховы здароўя. Адмова ў правядзенні такога агляду можа быць абскарджана пракурору або ў суд.

Разам з тым у выкананне пункта 47 плана падрыхтоўкі законапраектаў на 2011 год, зацверджанага Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 6 студзеня 2011 года № 10, Генеральнай пракуратурай Рэспублікі Беларусь сумесна з зацікаўленымі дзяржаўнымі органамі распрацаваны праект Закона Рэспублікі Беларусь «Аб унясенні дапаўненняў і змяненняў у Крымінальны, Крымінальна-працэсуальны, Крымінальна-выканаўчы кодэксы Рэспублікі Беларусь і Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях», які 18 мая 2012 года накіраваны Кіраўніку дзяржавы.

У мэтах выканання рэкамендацый, адобраных Рэспублікай Беларусь па выніках універсальнага перыядычнага агляду ў Савеце ААН па правах чалавека, і прывядзення нацыянальнага заканадаўства ў адпаведнасць з Канвенцыяй ААН ад 10 снежня 1984 года супраць катаванняў і іншых жорсткіх, бесчалавечных або прыніжаючых годнасць відаў абыходжання і пакарання, у законапраект уключаны нормы, якія датычацца дапаўнення артыкула 128 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь азначэннем паняцця «катаванне». Прапанаваная фармулёўка дадзенага тэрміна карэспандзіруе пункту 1 артыкула 1 Канвенцыі супраць катаванняў і іншых жорсткіх, бесчалавечных або прыніжаючых годнасць відаў абыходжання і пакарання. У прыватнасці, прапанавана дапоўніць

артыкул 128 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь заўвагай наступнага зместу: «Пад катаваннем разумеецца любое дзеянне, якім якой-небудзь асобе наўмысна прычыняюцца моцны боль, фізічная або псіхічная пакута ў мэтах прымушэння да дачы паказанняў або іншых дзеянняў, якія супярэчаць волі чалавека, каб атрымаць ад яго або ад трэцяй асобы звесткі або прызнанні, а таксама ў мэтах пакарання ці ў іншых мэтах, або па любой прычыне, заснаванай на дыскрымінацыі любога характару, калі такія ж боль ці пакута прычыняюцца дзяржаўнай службовай асобай, якая выступае ў афіцыйнай якасці, з выкарыстаннем сваіх службовых паўнамоцтваў або па яе падбухторванню, або з яе ведама, або маўклівай згоды. У гэта азначэнне не ўключаюцца боль або пакуты, якія ўзнікаюць з прычыны прымянення законных санкцый і неаддзялімыя ад гэтых санкцый».

Акрамя таго, з'яўляючыся ўдзельніцай шэрагу канвенцый па барацьбе з міжнароднымі злачынствамі, напрыклад Канвенцыі аб папярэджанні злачынства генацыду і пакарання за яго 1948 года, Жэнеўскіх канвенцый аб абароне ахвяр вайны 1949 года і іншых міжнародных дагавораў, якія падпадаюць пад юрысдыкцыю Міжнароднага крымінальнага суда, Рэспубліка Беларусь выконвае свае абавязацельствы па прывядзенню нацыянальнага заканадаўства ў адпаведнасць з палажэннямі ўказаных міжнародна-прававых дагавораў.

Так, раздзелам VI Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь прадугледжана адказнасць за злачынствы супраць міру, бяспекі чалавецтва і ваенныя злачынствы.

Таксама ў мэтах папярэджання дыскрымінацыі ва ўсіх яе формах Законам Рэспублікі Беларусь ад 4 студзеня 2007 года «Аб супрацьдзеянні экстрэмізму» дадзена азначэнне экстрэмізму і ўведзена забарона на дзейнасць палітычных партый, іншых грамадскіх аб'яднанняў, рэлігійных і іншых арганізацый або грамадзян Рэспублікі Беларусь, замежных грамадзян або асоб без грамадзянства па планаванню, арганізацыі, падрыхтоўцы і ўчыненню дзеянняў, накіраваных у тым ліку на распальванне расавай, нацыянальнай або рэлігійнай варожасці.

Стварэнне і дзейнасць палітычных партый, саюзаў, якія маюць на мэце ажыццяўленне прапаганды вайны або экстрэмісцкай дзейнасці, забараняюцца ў адпаведнасці з артыкулам 7 Закона Рэспублікі Беларусь ад 5 кастрычніка 1994 года «Аб палітычных партыях» і артыкулам 7 Закона Рэспублікі Беларусь ад 4 кастрычніка 1994 года «Аб грамадскіх аб'яднаннях».

Закон Рэспублікі Беларусь «Аб сродках масавай інфармацыі» гарантуе грамадзянам Беларусі захаванне павагі правоў і свабод чалавека ў СМІ (артыкул 4) і забараняе распаўсюджванне інфармацыі, якая

накіравана на прапаганду вайны, гвалту, жорсткасці, экстрэмісцкай дзейнасці або ўтрымлівае заклікі да такой дзейнасці (артыкул 38).

Такім чынам, нягледзячы на тое, што юрысдыкцыя Міжнароднага крымінальнага суда не прызнана Рэспублікай Беларусь, прымаюцца ўсе меры па крыміналізацыі злачынстваў, прадугледжаных артыкулам 5 Рымскага Статута Міжнароднага крымінальнага суда ад 17 ліпеня 1998 года, у тым ліку і злачынстваў супраць бяспекі чалавецтва. Дыспазіцыя артыкула 128 Крымінальнага кодэкса ўтрымлівае шэраг кваліфікуючых прымет, якія ахопліваюцца азначэннем тэрміна «злачынствы супраць чалавечнасці», дадзенага артыкулам 7 Статута, і не супярэчаць яму.

Улічваючы выказанае, мяркуем, што аб'ектыўных перадумоў для ўнясення іншых змяненняў або дапаўненняў у Крымінальны кодэкс Рэспублікі Беларусь з мэтай крыміналізацыі дзеянняў, звязаных з катаваннямі і іншымі жорсткімі, бесчалавечнымі або прыніжаючымі годнасць відамі абыходжання, няма.

Адначасова паведамляю, што па Вашай просьбе ідэнтычны адказ накіраваны Вам па электроннай пошце.

З павагай,

Старшыня Камісіі М.Л.Самасейка